

EUROPOS KOMISIJOS ATSAKYMAI

Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ PASTABAS SPECIALIOJOJE ATASKAITOJE

Elektros energijos vidaus rinkos integracija

Integracijos tikslas yra plataus užmojo, tačiau jį pasiekti trukdo sudėtinga teisinė struktūra, valdymo trūkumai ir neveiksminga rinkos priežiūra

Turinys

I. KOMISIJOS ATSAKYMAI GLAUSTAI	3
II. KOMISIJOS ATSAKYMAI Į PAGRINDINES EUROPOS AUDITO RŪMŲ PASTABAS	4
1. ES elektros energijos rinkų integravimo reguliavimo sistema	4
2. Reguliavimo sistemos įgyvendinimas	5
3. ACER vykdomas REMIT įgyvendinimas	6
III. KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ REKOMENDACIJAS.....	7
1 rekomendacija. Reguliavimo sistemos įgyvendinimo racionalizavimas.....	7
2 rekomendacija. Tinklo gairių stebėsenos sistemos tobulinimas.....	8
Komisija pritaria 2 rekomendacijos b punktui.....	8
Siekiant pakeisti 2013 m. birželio 14 d. Komisijos reglamentą (ES) Nr. 543/2013 dėl duomenų teikimo ir skelbimo elektros energijos rinkose, pagal nagrinėjimo procedūrą reikia priimti įgyvendinimo aktą, o procesą pradėti tik po peržiūros.....	8
3 rekomendacija. ACER vykdomos didmeninių rinkų vientisumo priežiūros stiprinimas.....	8
4 rekomendacija. REMIT mokesčių naudojimo, siekiant pašalinti ACER vykdomos rinkos priežiūros trūkumus, paspartinimas.....	8
5 rekomendacija. ACER valdymo tobulinimas.....	9
6 rekomendacija. ACER skaidrumo ir atskaitomybės gerinimas.....	9
7 rekomendacija. Nuoseklaus sankcijų taikymo sistemos poreikio įvertinimas	9

Šiame dokumente pateikiami Europos Komisijos atsakymai į Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos pastabas pagal [Finansinio reglamento](#) 259 straipsnį, kurie turi būti paskelbti kartu su specialiaja ataskaita.

I. KOMISIJOS ATSAKYMAI GLAUSTAI

Per pastarąjį dešimtmetį didelės Europos Sąjungos pastangos, kurių imtasi siekiant toliau integruoti elektros energijos rinkas Europoje ir skatinti tarpvalstybinę prekybą, ES piliečiams ir vartotojams davė daug naudos. Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūros (ACER) apskaičiuota, kad, sudarant sąlygas tarpvalstybinei valstybių narių tarpusavio prekybai ir didinant tiekimo saugumą didesnėje geografinėje teritorijoje, ši nauda siekia apie 34 mlrd. EUR per metus¹. Nors dabartinė energetikos krizė atskleidė elektros energijos rinkos struktūros trūkumus, ji taip pat parodė, kad esant integruotai rinkai tam tikruose regionuose galima išvengti elektros energijos tiekimo ribojimo ar jo nutraukimo, nes ji leidžia didelėje geografinėje teritorijoje pagamintą elektros energiją tiekti ten, kur jos reikia.

Toliau gerėja tiek kitos paros, tiek einamosios paros prekybos rinkų susiejimas², t. y. galimybė lengvai prekiauti elektros energija ir jos perdavimui skirtų jungiamųjų linijų pralaidumu bendroje ES prekybos platformoje. Komisijos nuomone, kitos paros prekybos rinkos nuo 2022 m. sėkmingai susietos ir per visas ES valstybių narių sienas. Tai tapo įmanoma visų pirma dėl tinklo kodeksų ir gairių, Komisijos reglamentų, priimtų remiantis Elektros energijos reglamentu (EB) 714/2009 (dabar – Reglamentas (ES) 2019/943) suteiktais įgaliojimais ir parengtų glaudžiai bendradarbiaujant su Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių organizacija (ENTSO-E) ir ACER. Šis glaudus bendradarbiavimas yra labai svarbus ne tik dėl poreikio pasinaudoti sektoriaus patirtimi, bet ir siekiant, kad pagrindiniai suinteresuotieji subjektai prisiimtų atsakomybę už taisykles, nes taip būtų sudaromos palankesnės sąlygos įgyvendinti taisykles. Dėl tų pačių priežasčių ENTSO-E, valstybių narių energetikos reguliavimo institucijos ir ACER dalyvauja rengiant papildomas privalomas ir išsamias taisykles pagal tam tikras elektros energijos gaires.

Europos Vadovų Tarybos nustatytas tikslas iki 2014 m. užbaigti energijos vidaus rinkos integraciją³ dar nėra visiškai pasiektas. Nepaisant šio politinio visų ES valstybių narių valstybių ir vyriausybių vadovų susitarimo, nacionalinės aplinkybės ir interesai skiriasi, todėl, bandant susitarti dėl ES reguliavimo sistemos patobulinimų, reikia ieškoti kompromiso. Pavyzdžiui, dėl naujos Elektros energijos reglamento (ES) 2019/943 redakcijos buvo galima susitarti tik suteikus valstybėms narėms daugiau laiko savo rinkų struktūrą (prekybos zonas) pritaikyti prie fizinių išteklių (turimų tinklo pajėgumų).

Nepaisant iki šiol padarytos didelės pažangos Europos elektros energijos rinkų integravimas⁴ yra nuolatinis procesas. Be to, atsižvelgiant į naujus iššūkius, pavyzdžiui, dabartinę energetikos krizę, reikia ieškoti naujų sprendimų. Stengiantis optimizuoti elektros energijos rinkos struktūros veikimą neturėtų sulėtėti pastangos įgyvendinti esamas sistemą. Tai pasakytina apie pastangas gerinti vartotojų teises, siekti tikslo, kad 2025 m. būtų galima prekiauti bent 70 % jungiamųjų linijų pralaidumo, pertvarkyti rinkos struktūrą taip, kad ji siųstų teisingus signalus ten, kur reikia investicijų, taip pat nustatyti ir pašalinti iškraipymus ir rinkos nepakankamumą. Tai aiškiai matyti 2022 m. spalio 18 d. priimtoje 2022 m. energetikos sąjungos būklės ataskaitoje.

¹ Žr. Audito Rūmų ataskaitos skirsnio „Santrauka“ dalis ir skirsnio „Pastabos“ 38 dalį.

² Žr. Audito Rūmų ataskaitos skirsnio „Pastabos“ 34, 35, 37, 42 dalis.

³ Žr. Audito Rūmų ataskaitos skirsnio „Audito apimtis ir metodas“ 23 dalį ir skirsnio „Pastabos“ 33 ir 37 dalis.

⁴ Žr. Audito Rūmų ataskaitos skirsnio „Audito apimtis ir metodas“ 27 dalį ir skirsnio „Pastabos“ 40 ir 97 dalis.

II. KOMISIJOS ATSAKYMAI Į PAGRINDINES EUROPOS AUDITO RŪMŲ PASTABAS

1. ES elektros energijos rinkų integravimo reguliavimo sistema

Europos elektros energijos rinkos reguliuojamos ES lygmeniu remiantis išsamiu ES teisės aktų rinkiniu, kuris buvo laipsniškai atnaujinamas daugiau nei 20 metų. Svarbus žingsnis buvo Reglamentas (EB) Nr. 714/2009, kuriuo nustatyti elektros energijos tinklo kodeksai ir gairės, t. y. Komisijos reglamentai, parengti bendradarbiaujant su perdavimo sistemos operatoriais (PSO) ir ACER. Šiuose elektros energijos tinklo kodeksuose ir gairėse nustatytos privalomos techninės taisyklės, reikalingos tarpvalstybiniam elektros energijos srautams ir prekybai ja palengvinti, taip papildant ir sustiprinant taisykles, pagal kurias reguliuojami Europos elektros energijos tinklai ir rinkos.

Komisijos nuomone, pasirinktas teisėkūros metodas padėjo pagerinti ES elektros energijos rinkų veikimą ir paskatinti rinkos integraciją. Audito Rūmų išvados grindžiamos tokiais rodikliais, kaip prekybos zonų kainų konvergencija arba tarpvalstybinės prekybos apimtis. Komisijos nuomone, kainų konvergencija savaime nėra tikslas, nes tam reikėtų pernelyg didelių investicijų į tinklo infrastruktūrą⁵.

Naujausia ES teisės aktų rinkinio peržiūra vyko 2016–2019 m. Per šį laikotarpį visų pirma buvo priimtos naujos Elektros energijos direktyvos (ES) 2019/944, Elektros energijos reglamento (ES) 2019/943 ir ACER reglamento (ES) 2019/942 redakcijos. Po tarpinstitucinių derybų su Europos Parlamentu ir Taryba šiomis naujomis redakcijomis į ES antrinės teisės aktus (priimtus Europos Parlamento ir Tarybos) įtrauktos pagrindinės tinklo kodeksų ir gairių (Komisijos reglamentų) nuostatos, pavyzdžiui, pagrindinės taisyklės dėl galimybės prekiauti tarpvalstybinių jungiamųjų linijų pralaidumu suteikimo. Šiame atsakyme Komisija daugiausia dėmesio skiria keturioms elektros energijos srities gairėms⁶, atspindinčioms atitinkamų Audito Rūmų nagrinėjamų ES taisyklių taikymo sritį.

Tačiau Komisija pabrėžia, kad ES taisyklių įgyvendinimą reikia vertinti kaip visumą, o ne tik pagal šias keturias elektros energijos srities gaires. Pavyzdžiui, vykstant tarpinstitucinėms deryboms dėl švarios energijos dokumentų rinkinio teisės aktų leidėjai nusprendė į Elektros energijos reglamentą (ES) 2019/943 įtraukti pagrindines taisykles, susijusias su prekybos zonos konfigūracijos peržiūra⁷. Todėl prekybos zonos peržiūros procesas turi būti svarstomas kartu su atitinkamomis prekybos zonos konfigūracijos taisyklėmis, nustatytomis Komisijos įgyvendinimo reglamente (ES) 2015/1222, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės. Komisijos nuomone, pagrindinis veiksnys, dėl kurio prekybos zonose nėra kainų konvergencijos, yra fizinių jungiamųjų linijų pralaidumo trūkumas. Pavyzdžiui, Ispanijoje ir Portugalijoje kainos beveik vienodos, tačiau Ispanijos ir Prancūzijos kainų konvergencija yra daug mažesnė. Priežastis yra ne rinkos kliūtys, dėl kurių nebūtų galima prekiauti jungiamųjų linijų pralaidumu, o ribotas jungiamųjų linijų pralaidumas. Komisija pažymi, kad Audito Rūmai kaip rodiklį naudoja, be kita ko, tarpvalstybinės prekybos apimtį. Tačiau, Komisijos nuomone, svarbu ne prekybos apimtis, o tai, kad prekyba elektros energija užtikrina didesnę Europos vartotojų socialinę gerovę ir palengvina atsinaujinančiųjų energijos išteklių integraciją.

⁵ Žr. Audito Rūmų ataskaitos skirsnio „Santrauka“ 02 dalį, skiltį „ES reguliavimo sistema“, skirsnio „Pastabos“ 51 dalį ir 1 rekomendaciją.

⁶ Komisijos reglamentas (ES) 2015/1222, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės, Komisijos reglamentas (ES) 2017/1719, kuriuo nustatomos prognozuojamo pralaidumo paskirstymo gairės, Komisijos reglamentas (ES) 2017/2195, kuriuo nustatomos elektros energijos balansavimo gairės, ir Komisijos reglamentas (ES) 2017/1485, kuriuo nustatomos perdavimo sistemos eksploatavimo gairės.

⁷ 14–16 straipsniai.

Teisės aktų leidėjai Reglamente (EB) 714/2009 nustatė naujų tinklo kodeksų priėmimo procesą. Naujus tinklo kodeksus siūlo perdavimo sistemos operatoriai, bendradarbiaujantys Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklu (ENTSO-E), kuris taip pat įsteigtas Reglamentu (EB) 714/2009. Todėl akivaizdu, kad tinklo kodeksų rengimas užtruko, nes pirmiausia reikėjo įsteigti ENTSO-E ir ACER. Nors ENTSO-E rengė pasiūlymus dėl privalomų tinklo kodeksų, ACER valdė lygiagrečių ir savanorišką įgyvendinimo procesą. Todėl, kaip nurodė Audito Rūmai⁸, tam tikra rinkos integracijos ekonomine nauda buvo galima pasinaudoti dar prieš priimant ir įgyvendinant tinklo kodeksus ir gaires.

ENTSO-E pateikus pasiūlymus dėl tinklo kodeksų, paaiškėjo, kad keturi iš jų yra nepakankamai išsamūs ir dar neužbaigti, todėl jų nebūtų galima priimti. Taip pat manyta, kad techninių elementų būtų tiek daug ir jie būtų tokie sudėtingi (pvz., nustatant išsamesnes taisykles visos ES lygmeniu, bet kartu pritaikytas skirtingiems ES regionams), kad tokias išsamias taisykles nebūtų tinkama nustatyti Komisijos reglamentuose. Todėl manyta, kad tokių techninių elementų rengimas pagal elektros energijos gairėse nustatytas nuostatas, sąlygas arba metodikas (TCM), jei tam pritarėtų reguliavimo institucijos, yra veiksmingesnė alternatyva. Taigi gairėse tiesiogiai nustatytos taisyklės jau galėtų įsigalioji, o vėlavimas parengti sudėtingesnes išsamias taisykles nesustabdytų kitų taisyklių priėmimo eigos. Komisija pabrėžia, kad TCM, kaip ir tinklo kodeksai bei gairės, yra privalomos ir jų vykdymą, kaip ir ACER sprendimų ar valstybių narių reguliavimo institucijų sprendimų vykdymą, gali ir turi užtikrinti pastarosios institucijos. Teisės aktų leidėjas patvirtino metodą išsamesnes technines taisykles nustatyti naudojant TCM (plg. reglamentus (ES) 2019/942 ir 2019/943).

Atlikdama poveikio vertinimą Komisija laikėsi nuomonės, kad savalaikis gairių priėmimas būtų labai svarbus siekiant toliau integruoti esamas nacionalines elektros energijos rinkas. Nacionalinės rinkos turėjo tam tikrų bendrų bruožų (pvz., ribinių kainų nustatymo metodo naudojimas kitos paros prekybos rinkose), bet ir savų ypatumų. Gairės padeda sukurti tikrą visos Europos elektros energijos rinką, atsižvelgiant į pasikeitusią padėtį ir remiantis svarbiu ENTSO-E ir ACER atliktu parengiamuoju darbu. Kita vertus, bandymas kone nuo nulio sukurti „idealią“ elektros energijos rinkos struktūrą ne tik reikštų, kad būtų atsisakyta šio parengiamojo darbo, bet ir apsunkintų bei uždelstų įgyvendinimą, todėl rinkos integracijos pažanga būtų lėtesnė. Dabartinė elektros energijos rinkos struktūra suteikė vartotojams daugiau pasirinkimo galimybių ir daugelį metų padėjo užtikrinti įperkama elektros energijos tiekimą. Tačiau dabartinė energetikos krizė iš tiesų atskleidė tam tikrus reguliavimo sistemos trūkumus, todėl Komisija ketina iš naujo įvertinti tam tikras ES taisykles, kuriomis reglamentuojamos didmeninės elektros energijos rinkos, kad 2023 m. galėtų pateikti pasiūlymą.

2. Reguliavimo sistemos įgyvendinimas

Pagrindinė valdymo sistema, kuria grindžiama ES elektros energijos rinka, nustatyta 2009 m. priėmus trečiąjį energijos vidaus rinkos dokumentų rinkinį:

- Atskirti perdavimo ir skirstymo sistemos operatoriai (PSO ir SSO). Dėl to elektros tinklo operatoriai gali veikti nedarydami įtakos galimai prieštaringsiems elektros energijos gamintojų ar tiekėjų interesams. PSO bendradarbiauja su Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklu (ENTSO-E)⁹.
- Nepriklausomos valstybių narių lygmens energetikos reguliavimo institucijos, kurių veiklą ES lygmeniu papildo Europos Sąjungos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (ACER).

ACER prerogatyva priimti privalomus sprendimus bendradarbiaujant su valstybių narių energetikos reguliavimo institucijomis yra labai svarbi integruojant elektros energijos rinkas. Politiniu požiūriu

⁸ Žr. Audito Rūmų ataskaitos skirsnio „Pastabos“ 39 ir 42 dalis.

⁹ Naujos redakcijos Elektros energijos reglamentu (ES) 2019/943 kartu su ES SSO subjektu nustatytas panašus SSO subjektas.

opiausią sprendimų direktorius negali priimti vienas, jiems turi pritarti du trečdaliai valstybių narių reguliavimo institucijų, atstovaujama ACER Reguliuotojų valdyboje. Dėl to sumažėja rizika, kad nedidelis skaičius reguliavimo institucijų neleis ACER priimti privalomų sprendimų. Tai yra pagrindinė priežastis, kodėl elektros energijos rinkos integracija iki šiol buvo sėkminga: Daugelyje kitų politikos sričių ES integracijos pridėtinės vertės turi būti siekiama taikant vadinamąjį atvirąjį koordinavimo metodą¹⁰, pavyzdžiui, ataskaitų teikimo reikalavimus ir tarpusavio spaudimą. Kita vertus, ES elektros energijos rinkos reguliuojamos pagal išsamų privalomų ES lygmens taisyklių rinkinį. Tos taisyklės rengiamos glaudžiai bendradarbiaujant su valstybių narių reguliavimo institucijomis, tačiau atskiriems nacionaliniams interesams nesuteikiant vetavimo teisės.

Ši valdymo sistema buvo patikrinta, išbandyta ir su tam tikrais pakeitimais patvirtinta naujos redakcijos Elektros energijos direktyva (ES) 2019/944, naujos redakcijos Elektros energijos reglamentu (ES) 2019/943 ir naujos redakcijos ACER reglamentu (ES) 2019/942, taip pat vėlesniais tiksliniais elektros energijos gairių pakeitimais¹¹. Pakeitimai yra šie:

- Tikslesnės taisyklės dėl valstybių narių reguliavimo institucijų teisės skirti sankcijas arba siūlyti kompetentingam teismui skirti tokias sankcijas, taip sustiprinant šių institucijų įgaliojimus užtikrinti ES taisyklių, įskaitant ACER sprendimus, vykdymą.
- Valstybių narių reguliavimo institucijų, prireikus dalyvaujant ACER, vykdymo užtikrinimo veiksmų taisyklės, jei ENTSO-E ar kiti pagal ES teisę įsteigti subjektai nevykdo savo prievolių.
- Tinklo kodeksų ir gairių rengimo proceso, taip pat nuostatų, sąlygų arba metodikų supaprastinimas pagal gaires, suteikiant ACER teisę ir pareigą prireikus peržiūrėti ENTSO-E pateiktus pasiūlymus.

Pagal ACER reglamento (ES) 2019/942 45 straipsnio 1 dalį Komisija su nepriklausomo išorės eksperto pagalba iki 2024 m. liepos 5 d. atlieka ACER veiklos rezultatų, susijusių su jos tikslais, įgaliojimais ir užduotimis, vertinimą. Atsižvelgdama į tai, Komisija įvertins, ar ACER vaidmuo valdymo sistemoje, kuria siekiama sukurti ir užtikrinti integruotas elektros energijos rinkas, vis dar atitinka savo paskirtį. Tačiau atliekant vertinimą bus atidžiai apsvarstytas galimas poveikis ES taisyklių įgyvendinimui ir vykdymo užtikrinimui, taip pat bus atsižvelgta į finansinį poveikį. Šiuo metu reguliavimo institucijos svariai prisideda prie ACER darbo. Jei jų atstovų darbą 4 ACER darbo grupėse ir 14 specialios paskirties darbo grupių turės perimti ACER įdarbinti darbuotojai, ACER gali prireikti didelių papildomų žmogiškųjų ir finansinių išteklių.

3. ACER vykdomas REMIT įgyvendinimas

Komisijai žinoma, kad ACER trūko žmogiškųjų ir finansinių išteklių savo užduočiai pagal REMIT atlikti¹². Komisija į tai reagavo dvejopai:

1. Ji pasinaudojo ACER reglamento (ES) 2019/942 32 straipsnyje numatyta nauja galimybe nustatyti mokesčius už ACER užduotis pagal REMIT. 2020 m. gruodžio 17 d. Komisijos sprendimu (ES) 2020/2152 ACER suteiktos reikiamos papildomos pajamos.
2. Kartu su 2021 m. spalio 5 d. Komisijos nuomone dėl ACER 2022–2024 m. programavimo dokumento projekto ir dėl šios agentūros turimų finansinių ir žmogiškųjų išteklių pakankamumo buvo pateikta finansinė teisės akto pasiūlymo pažyma, kurioje ACER papildomai skirta 15 pareigybių REMIT įgyvendinti. Šios naujos pareigybės bus palaipsniui steigiamos iki 2027 m., atsižvelgiant į tai, kad reikės įdarbinti tinkamos kompetencijos

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/LT/legal-content/glossary/open-method-of-coordination.html>

¹¹ 2021 m. vasario 22 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2021/280, kuriuo, siekiant suderinti su Reglamentu (ES) 2019/943, iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2015/1222, (ES) 2016/1719, (ES) 2017/2195 ir (ES) 2017/1485.

¹² 2011 m. spalio 25 d. Reglamentas (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo ir skaidrumo.

darbuotojus ir įdėti daug pastangų, kad nauji darbuotojai įsitrauktų į ACER REMIT grupių darbą.

Nuo 2022 m. ACER gaus papildomų žmogiškųjų išteklių, kurie 2027 m. sudarys 15 etatinių darbuotojų¹³. Tačiau norint išspręsti įgyvendinimo problemas, kylančias dėl nepakankamo darbuotojų skaičiaus, reikia laiko, nes reikia rasti ir įdarbinti kvalifikuotus darbuotojus ir prireikus parengti naujus darbuotojus. Vis dėlto Komisija yra įsitikinusi, kad dėl naujų mokesčių rinkliavų ir papildomų 15 pareigybių ACER galės tinkamai vykdyti savo užduotis pagal REMIT. Komisijos nuomonėje numatytas papildomų pareigybių skaičius grindžiamas Komisijos atliktu agentūros darbo krūvio ir išteklių pakankamumo vertinimu. Komisija pažymi, kad pareigybių padidinimas yra išskirtinis žingsnis, atsižvelgiant į Komisijai keliamus stabilaus darbuotojų skaičiaus užtikrinimo reikalavimus ir griežtą politinę nuostatą, kad agentūrų biudžetas (metinė ES subsidija ir pareigybė pagal etatų planą) gali būti didinamas tik pateikus teisės akto pasiūlymą išplėsti agentūros įgaliojimus.

Tačiau Komisija pabrėžia, kad dėl bet kokių reguliavimo pakeitimų, kurie lemia papildomas užduotis ir darbo krūvį ACER, pvz., susijusius su galimais REMIT sistemos patobulinimais siekiant padidinti rinkos skaidrumą, stebėsenos pajėgumus, taip pat su veiksmingesne bei efektyvesne galimų piktnaudžiavimo rinka atvejų priežiūra ES, reiktų tinkamai įvertinti poveikį ACER žmogiškiesiems ir finansiniams ištekliams.

III. KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ REKOMENDACIJAS

1 rekomendacija. Reguliavimo sistemos įgyvendinimo racionalizavimas

Komisija turėtų:

(a) rengdama tinklo kodeksus ir gaires, sistemingai vertinti tolesnio jų įgyvendinimo priimančias nuostatas, sąlygas arba metodikas, sąnaudas ir naudą visų pirma atsižvelgdama į administracinę naštą, kurią jie galėtų užkrauti ACER, NRI ir kitoms susijusioms šalims; (Tikslinė įgyvendinimo data: nuo 2023 m.)

Komisija pritaria 1 rekomendacijos a punktui.

b) iš naujo įvertinti ES taisykles, pagal kurias reguliuojamas didmeninių elektros energijos kainų formavimas, atsižvelgdama į dabartinę energetikos krizę ir didėjantį atsinaujinančiųjų išteklių energijos kiekį; (Tikslinė įgyvendinimo data: 2023 m.)

Komisija pritaria 1 rekomendacijos b punktui.

2023 m. Komisija planuoja tikslingai peržiūrėti pagrindines ES elektros energijos vidaus rinkos taisykles, kad vartotojai galėtų naudotis saugiu ir įperkamu atsinaujinančiųjų išteklių ir mažo anglies dioksido pėdsako elektros energijos tiekimu, atsižvelgiant į dideles energijos kainas, stebimas dabartinės energetikos krizės metu.

¹³ 2021 m. spalio 5 d. Komisijos nuomonė dėl Europos Sąjungos energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūros 2022–2024 m. programavimo dokumento projekto ir dėl Agentūros turimų finansinių ir žmogiškųjų išteklių pakankamumo. COM(2021) 7024 final.

c) nustatyti taisykles, pagal kurias būtų skatinamas paklausos lankstumas. (Tikslinė įgyvendinimo data: 2025 m.)

Komisija pritaria 1 rekomendacijos c punktui.

Iki 2025 m. ji pateiks pasiūlymą dėl Komisijos reglamento dėl tinklo kodekso arba gairių dėl paklausos atsako.

2 rekomendacija. Tinklo gairių stebėsenos sistemos tobulinimas

(a) Komisija ir ACER turėtų patikslinti tinklo kodeksų ir (arba) gairių įgyvendinimo ir poveikio stebėsenos strategiją ir ilgainiui nuosekliai ją taikyti visose valstybėse narėse; (Tikslinė įgyvendinimo data: 2023 m.)

Komisija pritaria 2 rekomendacijos a punktui.

ACER reguliariai teikia ataskaitas Komisijai įvairiais kanalais, be kita ko, palaikydama reguliarius neoficialius dvišalius ryšius darbo lygmeniu. Komisija apsvaustys, kaip formalesnis požiūris galėtų padidinti aiškumą, kartu stengdamasi kuo labiau sumažinti papildomo darbo krūvio poveikį, kurį formalesni ataskaitų teikimo reikalavimai galėtų turėti svarbiam tiesiogiai su tinklo kodeksų ir gairių įgyvendinimu susijusiam darbui.

b) Komisija, padedama ACER, turėtų peržiūrėti skaidrumo platformos ir ES energetikos duomenų sistemos trūkumus ir prireikus priimti taisomąsias teisėkūros priemones. (Tikslinė įgyvendinimo data: 2025 m.)

Komisija pritaria 2 rekomendacijos b punktui.

Siekiant pakeisti 2013 m. birželio 14 d. Komisijos reglamentą (ES) Nr. 543/2013 dėl duomenų teikimo ir skelbimo elektros energijos rinkose, pagal nagrinėjimo procedūrą reikia priimti įgyvendinimo aktą, o procesą pradėti tik po peržiūros.

3 rekomendacija. ACER vykdomos didmeninių rinkų vientisumo priežiūros stiprinimas

(Tikslinė įgyvendinimo data: 2025 m.)

Siekdama pagerinti rinkų priežiūrą ir užkirsti kelią galimiems rinkos iškraipymams, ACER turėtų visapusiškai įgyvendinti REMIT reglamentą, pavyzdžiui, priimti sprendimą dėl REMIT rinkos priežiūros duomenų aprėpties, išplėsti stebimų piktnaudžiavimo veiksmų aprėptį ir skatinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą tyrimų srityje, steigiant tyrimo grupes.

Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad ši rekomendacija skirta ACER.

4 rekomendacija. REMIT mokesčių naudojimo, siekiant pašalinti ACER vykdomos rinkos priežiūros trūkumus, paspartinimas

(Tikslinė įgyvendinimo data: iki 2023 m. pabaigos)

ACER turėtų paspartinti papildomų finansinių išteklių, gautų iš REMIT mokesčių, naudojimą, siekdama pašalinti savo veiklos trūkumus REMIT srityje (pavyzdžiui, pakeisti pasenusią IT sistemą, išspręsti darbuotojų trūkumo klausimą). ACER turėtų pagerinti personalo poreikių stebėseną skyriuose, atsižvelgdama į savo nustatytus prioritetus.

Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad ši rekomendacija skirta ACER.

5 rekomendacija. ACER valdymo tobulinimas

(Tikslinė įgyvendinimo data: 2025 m.)

Komisija turėtų įvertinti ir pasiūlyti ACER valdymo patobulinius didinant nepriklausomumą nuo NRI ir nacionalinių interesų, vykdymo įgaliojimus ir konvergencijos priemones.

Komisija 5 rekomendacijai pritaria iš dalies, nes ji negali įsipareigoti pateikti teisės akto pasiūlymo iki teisės aktų leidėjų numatyto vertinimo. Pagal ACER reglamento (ES) 2019/942 45 straipsnio 1 dalį Komisija iki 2024 m. liepos 5 d. atlieka ACER veiklos rezultatų, susijusių su jos tikslais, įgaliojimais ir užduotimis, vertinimą. Vertinimu visų pirma turi būti siekiama įvertinti poreikį pakeisti ACER įgaliojimus ir bet kokio tokio keitimo finansinius padarinius.

6 rekomendacija. ACER skaidrumo ir atskaitomybės gerinimas

(Tikslinė įgyvendinimo data: iki 2023 m.)

ACER turėtų gerinti savo darbo skaidrumą ir atskaitomybę, sudarydama palankesnes sąlygas visuomenei susipažinti su jos svetainėje esančiais dokumentais ir duomenimis, užtikrindama, kad jos sprendimai ir duomenys būtų paskelbti visapusiškai ir laiku pagal teisinius reikalavimus, ir nustatydama aiškiai apibrėžtą skaidrumo politiką, pagrįstą geriausia patirtimi.

Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad ši rekomendacija skirta ACER.

7 rekomendacija. Nuoseklus sankcijų taikymo sistemos poreikio įvertinimas

(Tikslinė įgyvendinimo data: 2023 m.)

Siekdama skatinti ES taisyklių laikymąsi ir užkirsti kelią reguliavimo arbitražui, Komisija turėtų:

a) įvertinti, ar sankcijos už ES taisyklių pažeidimus yra įteisintos ir nuosekliai taikomos visose valstybėse narėse;

Komisija iš dalies pritaria 7 rekomendacijos a punktui.

Apskritai vykdymo užtikrinimo veiksmai, o ypač sankcijos, labai priklauso nuo nacionalinių administracinių taisyklių ir kultūros. Komisija įvertins, ar nacionalinės reguliavimo institucijos disponuoja ES taisyklių vykdymo užtikrinimo priemonėmis, o kartu ir tai, ar valstybės narės tinkamai perkėlė Elektros energijos direktyvos (ES) 2019/944 59 straipsnio 3 dalies d punktą.

b) jei tai pateisinama, parengti sistemą, pagal kurią nustatomi minimalūs bendri sankcijų reikalavimai.

Komisija iš dalies pritaria 7 rekomendacijos b punktui.

Parengti „sistemą, pagal kurią nustatomi minimalūs bendri sankcijų reikalavimai“ visoms galimoms sankcijoms, kurias gali skirti nacionalinės reguliavimo institucijos, yra neįmanoma, atsižvelgiant į tai, kad Elektros energijos direktyvos 59 straipsnio 3 dalies d punkte numatyta daugybė galimų ES energijos vidaus rinkos taisyklių teisės aktų pažeidimų. Kita vertus, atsižvelgiant į labiau apibrėžtą REMIT sritį, būtų galima apsvarstyti galimybę parengti labiau suderintą sankcijų sistemą.